

УДК 338.43:631.11:330.341.1

DOI:10.32680/2409-9260-2021-7-8-284-285-94-102

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Руденко М.В. доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та ІТ, Університет банківської справи, Черкаський інститут, м. Черкаси, Україна
e-mail: mykola_rudenko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-1966-7695

Анотація. У статті досліджено методичні підходи до оцінки впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств. Виявлено ключові проблемами методичного характеру – визначення чітких індикаторів цифровізації діяльності сільськогосподарських підприємств. При оцінці критеріїв та індикаторів цифровізації використано абсолютні та відносні показники діяльності сільськогосподарських підприємств у двох розрізах: загальні економічні показники розвитку галузі та показники фінансово-економічного розвитку сільськогосподарського підприємства. Виділено чотири групи показників, які дозволяють з різних боків охарактеризувати діяльність підприємства та оцінити вплив цифровізації на неї: показники ресурсів (RI); показники обсягів (VI); показники ефективності (EI); показники якості, що виступають індикаторами цифровізації (QI). Обґрунтовано відбір кожної групи показників, що характеризують діяльність сільськогосподарського підприємства, з визначенням сутності показника, джерела та методики його розрахунків та функціонального призначення.

Ключові слова: цифровізація, сільськогосподарські підприємства, індикатори, аграрний сектор, ефективність, витрати.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE FUNCTIONING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Rudenko Mykola, D.Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of department management and IT, Banking University, Cherkasy Institute, Ukraine
e-mail: mykola_rudenko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-1966-7695

Abstract. The article aims to develop methodological approaches to assessing the impact of digitalization on the functioning of agricultural enterprises based on the selection of separate groups of indicators that will allow to characterize the activities of the enterprise and assess the impact of digitalization on it to make optimal management decisions on digital development. The results of the article. The article investigates methodological approaches to assessing the impact of digitalization on the functioning of agricultural enterprises. The key problems of methodological nature are identified - the definition of clear indicators of digitalization of agricultural enterprises. In assessing the criteria and indicators of digitalization used absolute and relative performance of agricultural enterprises in two sections: general economic indicators of the industry and indicators of financial and economic development of agricultural enterprises. There are four groups of indicators that allow to characterize the activities of the enterprise from different angles and assess the impact of digitalization on it: resource indicators (RI); volume indicators (VI); performance indicators (EI); quality indicators that act as indicators of digitization (QI). The selection of each group of indicators characterizing the activity of an agricultural enterprise is substantiated, with the definition of the essence of the indicator, the source and methods of its calculations and functional purpose. The scientific novelty of the article is to develop the author's methodological approaches to assessing the impact of digitalization on the functioning of agricultural enterprises with the selection of four groups of indicators and a description of the method of their calculation. The practical significance of this work is to determine the main indicators of the impact of digitalization on the results of agricultural enterprises to form effective proposals for digital development of the enterprise and create a quality system of operational and strategic analysis needed to make optimal management decisions on digitalization.

Keywords: digitalization, agricultural enterprises, indicators, agricultural sector, efficiency, costs.

JEL Classification: Q 160

Постановка проблеми. Цифрова трансформація аграрного сектору розглядається як один із шляхів диверсифікації національної економіки, її переорієнтації з сировинної моделі експорту на постачання продуктів із високою доданою вартістю. Рівень використання технологій здійснює інтегральний вплив на економічні, техніко-технологічні, соціальні, екологічні на інші аспекти діяльності аграрних підприємств. Висока швидкість трансформаційних процесів, які відбуваються в аграрній сфері, обумовлює стрімку зміну багатьох аспектів розвитку агропідприємств [1, с. 132].

Основними рушійними силами, які дозволять швидко та ефективно застосовувати нові цифрові технології у сільському господарстві є ініціативність та зацікавленість виробників сільськогосподарської продукції в поєднанні з бажанням покращити ефективність та прибутковість роботи підприємств. Маючи доступ та відповідаючи базовим і допоміжним умовам цифровізації аграрного виробництва сільськогосподарським підприємствам під силу будувати стратегічне партнерство на інноваційних засадах, отримувати доступ до необхідних служб підтримки, використовувати цифрові технології як у полі, так і в управлінні підприємствами, охоплювати нові ринки збуту продукції та клієнтів, що в сукупності дозволить вийти на якісно новий рівень ефективності сільськогосподарського виробництва.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика дослідження напрямів та інструментів цифровізації сільськогосподарських підприємств є досить новою для вітчизняної науки, проте окремі аспекти окресленої проблеми знайшли відображення в роботах Ю. Волощук [2], О. Гудзь [3], Т. Конєва [4], М. Лобас, В. Россоха [5], Ю. Лупенко, М. Малік [6], І. Свиноус [7], Н. Сіренко [8], Ю. Синявіної [9], Ю. Ярмоленко [10] та інших. Віддаючи належне зазначеним науковцям підкреслимо, що прискорений розвиток сучасної аграрної економіки та процесів її цифровізації потребують розробки дієвих алгоритмів її проведення в межах окремих товаровиробників.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Динамізм розвитку цифровізації та необхідність практичного застосування новітніх технологій і їх вплив на ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств зумовлюють необхідність у поглибленні досліджень індикаторів цифровізації діяльності аграрних суб'єктів господарювання.

Мета дослідження. Метою статті є розробка методичних підходів до оцінки впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств на основі виділення окремих груп показників, які в комплексі дозволять з різних боків охарактеризувати діяльність підприємства та оцінити вплив цифровізації на неї з метою прийняття оптимальних управлінських рішень щодо цифрового розвитку аграрних суб'єктів господарювання.

Основний матеріал. В процесі проведення дослідження [11] виявлено ключові проблемами методичного характеру, а саме: визначення чітких індикаторів цифровізації діяльності сільськогосподарських підприємств та розробка методичних пропозицій щодо оцінки їхнього впливу на ключові показники функціонування сільськогосподарського товаровиробника. Вирішення окресленого наукового завдання передбачає відповідь на наступні питання:

– що виступає індикатором цифровізації сільськогосподарських підприємств, і в який спосіб можна розрізнити цифровізацію управління від загальної цифровізації національної економіки та соціально-економічного розвитку суспільства?

– які саме показники, що характеризують діяльність сільськогосподарських підприємств слід обрати як результуючі показники та фактори?

– які методи та критерії оцінки впливу цифровізації на діяльність сільськогосподарських підприємств слід застосовувати та як їх інтерпретувати?

Вважаємо, що методично правильнішим є дослідження впливу цифровізації сільськогосподарських підприємств на результативність їх діяльності в двох площинах. Перша характеризує використання натуральних показників таких як валовий збір та комплексне дослідження основних показників розвитку аграрного ринку та сільськогосподарських підприємств в рамках певного періоду. Вона включатиме два основних фокуса дослідження:

1) розвиток аграрного виробництва в умовах загальної цифровізації національної економіки та суспільства;

2) динаміка базових показників діяльності сільськогосподарських підприємств, серед яких є умовні «лідери» та «аутсайтери» використання окремих елементів цифровізації в сільськогосподарських підприємствах.

Наведений методичний підхід дозволить оцінити стан розвитку аграрного ринку, в цілому, та аграрних підприємств, зокрема. При цьому використовуватимуться наступні групи показників:

1) базові показники, що характеризують розвиток аграрного виробництва та діяльність сільськогосподарських підприємств;

2) показники, що дозволяють оцінити рівень цифровізації аграрного виробництва та управління сільськогосподарським підприємством;

3) показники (індикатори), що дозволяють оцінити вплив цифровізації сільськогосподарських підприємств на їхній розвиток.

Деталізуємо теоретико-методичні підходи проведення дослідження з урахуванням необхідності пошуку відповідей на зазначені вище питання, використання двох фокусів дослідження та трьох груп показників загальна методологія проведеного дослідження включає наступні складові, які представлені нижче.

Перша складова: обґрунтування та відбір показників, що характеризують розвиток аграрного виробництва та діяльність сільськогосподарських виробників.

Друга складова: дослідження та класифікація показників цифровізації діяльності сільськогосподарських підприємств.

Третя складова: обґрунтування критеріїв, відбір релевантних методів проведення дослідження та формування авторських теоретико-методичних підходів щодо оцінки впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств.

При оцінці критеріїв використовуються абсолютні та відносні показники діяльності сільськогосподарських підприємств у двох розрізах: загальні економічні показники розвитку галузі; показники фінансово-економічного розвитку сільськогосподарського підприємства.

Джерелом інформації щодо показників розвитку аграрного виробництва в Україні є інформація Державної служби статистики України та Міністерства аграрної політики та продовольства України. Абсолютні показники аграрного виробництва та діяльності сільськогосподарського підприємства можуть розглядатися як у натуральній (натуральні показники), так й у вартісній (вартісні показники) формах. Крім цього, використовуються індекси двох типів: 1) індекс зміни відповідного показника до попереднього періоду; 2) індекс зміни відповідного показника до базисного періоду.

В межах проведеного дослідження основними абсолютними та відносними показниками розвитку аграрного виробництва виступають: 1) загальне виробництво сільськогосподарської продукції (у номінальних та реальних величинах); 2) виробництво сільськогосподарської продукції в розрізі рослинництва та тваринництва; 3) виробництво продукції сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення; 4) валовий збір зернових, в тому числі в розрізі окремих культур; 5) врожайність певних зернових культур; 6) показники внесення добрив.

Основними індексами (обох типів) та відносними показниками, що характеризують розвиток аграрного виробництва, є: 1) індекси виробництва сільськогосподарської продукції; 2) індекси виробництва сільськогосподарської продукції підприємствами та господарствами населення; 3) побудовані автором коригуючі індекси з урахуванням динаміки ВВП. Третій вид індексів базується на перших двох показниках та індексах ВВП і розраховується шляхом ділення відповідного індексу на індекс ВВП.

Наступним кроком деталізуємо показники, що характеризують фінансово-економічну діяльність сільськогосподарського підприємства. Внутрішня фінансова звітність, яка є основним інформаційним джерелом для визначення основних показників розвитку підприємства це: баланс (форма №1) та звіт про фінансові результати (форма №2). У міру потреби можуть використовуватися і інші форми фінансової звітності. Наприклад, звіт про власний капітал та звіт про рух грошових коштів і т. д.

Відповідно до того, яким є показник по відношенню до часового інтервалу, вони діляться на показники запасу (на певну дату) та показники потоку (за певний період). Показники запасу вказуються у формі №1 та в інших статистичних та фінансових звітах, а показники потоку в формі №2 та, за умови використання відповідних даних, формі №5.

Показники можна умовно розділити на чотири групи, що дозволять з різних боків охарактеризувати діяльність підприємства та оцінити вплив цифровізації на неї: 1) показники ресурсів (R1); 2) показники обсягів (VI); 3) показники ефективності (EI); 4) показники якості, що виступають індикаторами цифровізації (QI).

До першої групи відносяться показники ресурсів, що дозволяють охарактеризувати наявність у сільськогосподарського підприємства певних активів в натуральній та вартісній формах. Показники ресурсів представляють собою класичні показники запасу, джерелом яких, здебільшого, виступають дані форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» сільськогосподарського підприємства: 1) активи: показник запасу, що дозволяє оцінити вартість активів підприємства на певну дату (RI1); 2) необоротні активів підприємства: показник запасу, що дозволяє оцінити вартість необоротних активів сільськогосподарського підприємства на певну дату (RI2); 3) площа: показник запасу, що дозволяє оцінити обсяг площі, що зайнята сільськогосподарськими підприємствами під вирощування окремих культур на певну дату (RI3); 4) зайняті: показник запасу, що дозволяє оцінити чисельність зайнятих на підприємстві на певну дату (RI4); 5) мінеральні добрива: показник запасу, що

характеризує масу мінеральних добрив, що було внесено в землю у процесі вирощування сільськогосподарських культур на певну дату (RI5); 6) цифрові пристрої: показник запасу, що характеризує кількість цифрових пристроїв (інструментів), що використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції на певну дату (RI6); 7) роботи: показник запасу, що характеризує кількість роботів (роботизованих систем), що використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції на певну дату (RI7).

Узагальнена інформація щодо показників ресурсів сільськогосподарського підприємства, які використовуються для оцінки впливу цифровізації управління на його діяльність, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Базові показники ресурсів, що характеризують діяльність сільськогосподарського підприємства в натуральній та вартісній формах

Показник	Джерело або методика розрахунків	Сутність та період розрахунку показника	Функціональне призначення
Активи, тис. грн (RI1)	Дані форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка вартості активів підприємства
Необоротні активи, тис. грн (RI2)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка необоротних активів підприємства
Площа, га (RI3)	Дані про площу форма №4-сг	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка площі земель, зайнятих під вирощування сільськогосподарських культур
Зайняті, осіб (RI4)	Дані форми №50-сг	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка кількості зайнятих на підприємстві
Мінеральні добрива, т (RI5)	Внутрішні дані	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка маси мінеральних добрив, що було внесено в процесі вирощування сільськогосподарських культур
Цифрові пристрої, од. (RI6)	Внутрішні дані	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка кількості спеціалізованих цифрових пристроїв, що використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції
Роботи, од. (RI7)	Внутрішні дані	Показник запасу, розраховується на початок та кінець періоду (кварталу, року)	Оцінка кількості роботизованих систем, що використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції

Джерело: складено автором

Наступним кроком розглянемо комплекс показників, який включено до другої групи. Показники обсягів характеризують загальні параметри фінансово-економічної діяльності сільськогосподарського підприємства та дозволяють її оцінити в абсолютних величинах у вартісній формі. Авторська методика враховує використання наступних показників обсягів: 1)

випуск: показник потоку, що характеризує продукцію сільськогосподарського підприємства (рослинництво) в натуральних одиницях за певний період (VI1); 2) чистий дохід від реалізації продукції: показник потоку, що характеризує отриманий дохід сільськогосподарського підприємства за певний період (VI2); 3) собівартість реалізованої продукції: показник потоку, що характеризує собівартість реалізованої продукції підприємства за певний період (VI3); 4) валові витрати: розрахунковий показник потоку, що характеризує витрати сільськогосподарського підприємства в результаті основної діяльності за певний період та представляє собою суму собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат за певний період (VI4); 5) валовий прибуток: показник потоку, що характеризує валовий прибуток підприємства за певний період (VI5); 6) прибуток до оподаткування: показник потоку, що характеризує прибуток підприємства до оподаткування за певний (VI6); 7) прибуток після оподаткування показник потоку, що характеризує валовий прибуток підприємства за певний період (VI7).

Узагальнена інформація щодо показників обсягів сільськогосподарського підприємства, які використовуються для оцінки впливу цифровізації управління на його діяльність, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Базові показники обсягів, що характеризують діяльність сільськогосподарського підприємства в натуральній та вартісній формах

Показник	Джерело або методика розрахунків	Сутність та період розрахунку показника	Функціональне призначення
Випуск, тис. грн. (VI1)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка випуску підприємства
Чистий дохід від реалізації продукції (VI2)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка чистого доходу від реалізації продукції
Собівартість реалізованої продукції (VI3)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка собівартості реалізованої продукції підприємства за звітний період
Валові витрати (VI4)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка валових витрат підприємства
Валовий прибуток / Gross Profit (VI5)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка валового прибутку підприємства
Прибуток до оподаткування / EBT (VI6)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка прибутку підприємства після оподаткування
Прибуток після оподаткування / EAT (VI7)	Дані форми №2 «Звіт про фінансові результати»	Показник потоку, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка прибутку підприємства після оподаткування

Джерело: складено автором

Що стосується відносних показників ефективності, то вони в рамках оцінки сільськогосподарських підприємств застосовуються, коли потрібно показати значення одних і тих же показників в момент часу, тобто, наприклад, показати темп зростання і т. д. Показники ефективності є комбінацією відносних фінансових індикаторів (коефіцієнтів), що характеризують діяльність сільськогосподарського підприємства з таких боків: рентабельність; фінансова стійкість; ліквідність та платоспроможність; оборотність активів.

У якості базових показників рентабельності обрано наступні показники: 1) рентабельність власного капіталу (ROE); 2) рентабельність активів (ROA); 3) рентабельність продажів (ROS).

Варто зазначити, що всі показники рентабельності побудовані подібним чином: у чисельнику міститься відповідний показник прибутку з другої групи (обсягів): ЕВТ (VI6) чи ЕАТ (VI7), а в знаменнику відповідний показник ресурсів або обсягів: активи (RI1), випуск, тис. грн (VI1).

Перший показник рентабельності (ROE) дозволяє оцінити та охарактеризувати повернення коштів, інвестованих у власний капітал сільськогосподарського підприємства. На основі вивчення нових підходів до діагностики фінансової стійкості запропоновані прийнятні методи визначення платоспроможності в часі, розраховується як частка від ділення чистого прибутку або прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, на середньорічну величину власного капіталу. Тобто показує скільки прибутку припадає на 1 грн власного капіталу.

Другий показник рентабельності – рентабельність активів (ROA), який розраховується як частка від ділення чистого прибутку або прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, на середньорічну величину активів. Тобто показує скільки прибутку припадає на 1 грн активів.

Рентабельність продажу (ROS) розраховується шляхом ділення прибутку від реалізації продукції, робіт і послуг або чистого прибутку на суму отриманої виручки. Цей показник характеризує суму прибутку з гривні продажу.

Група скоригованих показників платоспроможності призначена для того, щоб дати детальну оцінку здатності до погашення зобов'язань. Ліквідність активів оцінюється коефіцієнтами абсолютної ліквідності, критичної ліквідності і поточної ліквідності, які розраховуються відношенням тих чи інших груп активів до поточних пасивів (коефіцієнти). Подібний підхід є досить умовним і з великими припущеннями відображає фінансовий стан у статичі, не даючи динамічної характеристики економічного становища сільськогосподарського підприємства.

Точну оцінку ліквідності активів можна отримати, якщо враховувати період їх оборотності. Тоді ліквідність балансу буде аналізуватися на основі порівнянь не тільки сум активів, потенційно які направляються на погашення зобов'язань, але і збалансованих тимчасових періодів повернення активів в грошову форму з настанням терміну платежу за зобов'язаннями.

Платоспроможність підприємства складається з двох чинників: наявність активів (майна і грошових коштів), достатніх для погашення зобов'язань; ступінь ліквідності: достатність активів для того, щоб при необхідності реалізувати їх, перевести у гроші в сумі достатньої для погашення поточних зобов'язань.

При аналізі першого вивчають наявність у підприємства чистих активів (власного капіталу). Якщо в організації негативні чисті активи, тобто відсутній власний капітал, то вона в принципі не може розплатитися за всіма своїми зобов'язаннями з огляду на перевищення суми зобов'язання сумою на всіх, хто має активи. Вона може бути платоспроможною в короткостроковій перспективі, розраховуватися за поточними боргами, але в довгостроковій перспективі велика ймовірність банкрутства.

З урахуванням вище зазначених положень використовуватимемо два базових показника платоспроможності та фінансової стійкості: коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт оборотності активів.

Узагальнена інформація щодо показників ефективності сільськогосподарського підприємства, які використовуються для оцінки впливу цифровізації на його діяльність, наведено в таблиці 3.

Показниками якості, які виступають індикаторами цифровізації (QI) є фактичні дані використання на сільськогосподарському підприємстві сучасних цифрових інструментів та пристроїв. До яких слід віднести рівень використання глобальної навігації (QI1), рівень використання штучного інтелекту (QI2), показники роботизації виробництва (QI3), забезпеченість цифровими пристроями (QI4), витрати на цифровізацію по відношенню до валових витрат (QI5), витрати на цифровізацію по відношенню до чистого доходу (QI6), витрати на цифровізацію по відношенню до валового прибутку (QI7). Окреслений набір показників, на нашу думку, дозволить якісно оцінити ступінь використання інструментів цифровізації на конкретному сільськогосподарському підприємстві та визначити загальний рівень цифровізації, що є науковою задачею для подальших досліджень.

Таблиця 3

Основні показники ефективності, що характеризують діяльність сільськогосподарського підприємства

Показник	Джерело або методика розрахунків	Сутність та період розрахунку показника	Функціональне призначення
Рентабельність власного капіталу / ROE (E11)	Розраховується як частка від ділення прибутку від реалізації продукції, робіт і послуг або чистого прибутку на суму отриманої виручки	Показник рентабельності, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка рентабельності власного капіталу для прийняття рішення щодо інвестування
Рентабельність активів / ROA (E12)	Розраховується як частка від ділення чистого прибутку, або прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, на середньорічну величину активів	Показник рентабельності, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка рентабельності власного капіталу для прийняття рішення щодо інвестування
Рентабельність продажу ROS (E13)	Розраховується як частка від ділення прибутку від реалізації продукції, або чистого прибутку, на суму отриманої виручки (чистого доходу від реалізації)	Показник рентабельності, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка рентабельності продажу для прийняття рішення щодо інвестування
Коефіцієнт фінансової автономії (E14)	Розраховується як частка власного капіталу в структурі пасивів	Показник фінансової стійкості, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості
Коефіцієнт оборотності активів (E15)	Розраховується як частка від ділення власного капіталу в структурі пасивів	Показник платоспроможності, розраховується за період (квартал, рік)	Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості
Врожайність (E16)	Внутрішні дані	Показник врожайності, розраховується за рік	Оцінка врожайності зернових культур
Врожайність на 1т внесених добрив (E17)	Внутрішні дані	Показник врожайності, розраховується за рік	Оцінка врожайності на 1т внесених добрив

Джерело: складено автором

З метою визначення кількісної оцінки ефективності діяльності сільськогосподарських

підприємств нами були узагальнені і систематизовані основні показники, що характеризують діяльність підприємства з різних боків. У цілому основні показники діяльності сільськогосподарського підприємства в результаті цифровізації представлені на рисунку 1.

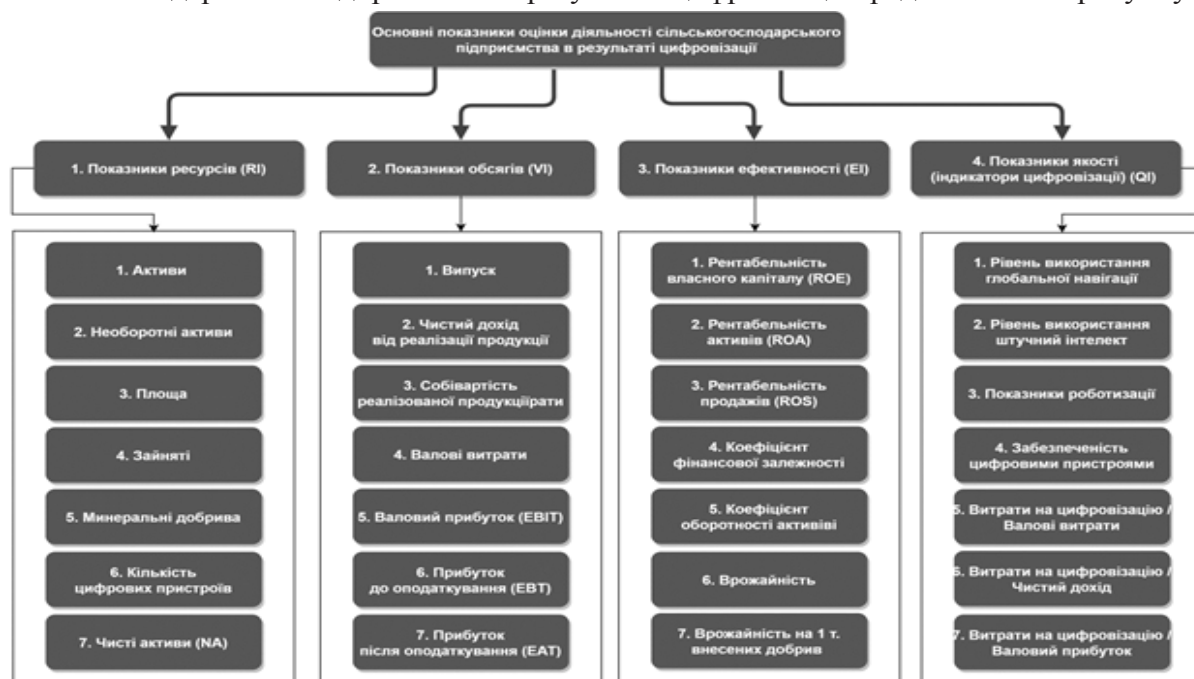

Рис. 1. Основні показники діяльності сільськогосподарського підприємства в результаті цифровізації

Джерело: побудовано автором

Комплексне поєднання запропонованих чотирьох груп показників дозволять з різних боків охарактеризувати діяльність сільськогосподарського підприємства та оцінити вплив цифровізації на неї.

Висновки. Таким чином, у контексті проведеного аналізу оцінки впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств запропоновані показники умовно розділені на чотири групи: показники ресурсів (RI), показники обсягів (VI), показники ефективності (EI), показники якості, які виступають індикаторами цифровізації (QI), що сприяло визначенню основних результуючих показників впливу цифровізації на результати діяльності сільськогосподарського підприємства.

В подальших дослідженнях увагу буде сконцентровано на визначенні алгоритмів розрахунку показників якості, які виступають індикаторами цифровізації з метою розробки дієвих пропозицій щодо цифрового розвитку агропідприємства та створення якісної системи оперативного та стратегічного аналізу, необхідного для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо цифровізації діяльності.

Список літератури

1. Руденко М. В. Методологічні підходи до оцінювання ефективності реалізації інструментів цифровізації управління в сільськогосподарських підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2021. № 1. С. 132-138.
2. Волощук Ю. О. Напрями цифровізації аграрних підприємств. *Ефективна економіка.* 2019. №2. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/68.pdf.
3. Гудзь О. Є., Федюнін С. А., Щербина В. В. Диджиталізація, як конкурентна перевага підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2019. №3(29). С. 12-19.
4. Конєва Т. А. Особливості впровадження інновацій сільськогосподарськими підприємствами України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія «Економіка».* 2016. Т. 285. Вип. 273. С. 101-106.
5. Лобас М. Г., Россоха В. В., Соколов Д. О. Управління інноваційно-технологічним розвитком агросфери: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2016. 416 с.
6. Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. Інноваційне забезпечення розвитку

сільського господарства України: проблеми та перспективи : монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 514 с.

7. Свиноус І. В., Свиноус Н. І. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційної діяльності у процесах відтворення сільськогосподарських підприємств. *Економічний дискурс*. 2020. Вип. 2. С. 164-173.

8. Сіренко Н. М., Мельник О. І. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку аграрного сектора економіки. Миколаївський національний аграрний університет. 2013. Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/105.pdf>

9. Синявіна Ю., Бутенко Т. Перспективи розвитку тваринництва в умовах цифровізації. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 1. С. 178-185.

10. Ярмоленко Ю. О. Формування економічного механізму сталого розвитку аграрного виробництва в умовах цифровізації: монографія. К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2018. 328 с.

11. Руденко М. В. Цифровізація сільськогосподарських підприємств та її економічна ефективність: монографія. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2020. 342 с.

References

1. Rudenko, M. V. (2021). Methodological approaches to evaluating the effectiveness of the implementation of management digitalization tools in agricultural enterprises. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, 1, 132-138. [In Ukrainian].

2. Voloshchuk, Yu. O. (2018). Areas of Digitization of Agrarian Enterprises. *Efektivna ekonomika*, 2. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/68.pdf. [In Ukrainian].

3. Hudz, O. Ye., Fedyunin, S. A. & Shcherbina, V. V. (2019). Digitalization as a competitive advantage of enterprises. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. №3(29), 12-19. [In Ukrainian].

4. Konyeva, T. A. (2016). Features of the introduction of innovations by agricultural enterprises of Ukraine. *Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly. Seriya «Ekonomika»*. Vol. 273, 101-106. [In Ukrainian].

5. Lobas, M. G., Rossokha, V. V. & Sokolov, D. O. (2016). Management of innovation and technological development of the agrosphere. Kyiv: NNTS IAE. [In Ukrainian].

6. Lupenko, Yu. O., Malik, M. Y. & Shpykulyak, O. G. (2014). Innovatsiynе zabezpechennya rozvytku sil's'koho hospodarstva Ukrayiny: problemy ta perspektyvy [Innovative support of agricultural development of Ukraine: problems and prospects]. Kyiv: NNTS IAE. [In Ukrainian].

7. Svinous, I. V. & Svinous, N. I. (2020). Methodical approaches to assessing the effectiveness of investment activities in the processes of reproduction of agricultural enterprises. *Ekonomichnyy dyskurs*. Vol. 2, 164-173. [In Ukrainian].

8. Sirenko, N. M. & Mel'nyk, O. I. (2013). Innovative entrepreneurship as a component of the strategy of development of the agricultural sector of the economy. Mykolayivs'kyy natsional'nyy ahrarnyy universytet. Retrieved from: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/105.pdf>. [In Ukrainian].

9. Sinyavina, Y. & Butenko, T. (2021). Prospects for the development of animal husbandry in the context of digitalization. *Ekonomichnyy analiz*. Vol. 31, № 1, 178-185. [In Ukrainian].

10. Yarmolenko Yu. O. (2018). Formation of the economic mechanism of sustainable development of agricultural production in terms of digitalization: a monograph. K.: LLC «SIK GROUP UKRAINE». [In Ukrainian].

11. Rudenko, M. V. (2020). Digitalization of agricultural enterprises and its economic efficiency. Cherkasy: Chabanenko Yu. A. [In Ukrainian].